

**BADACSONYTOMAJ VÁROS ÖNKORMÁNYZATÁNAK
KÉPVISELŐ-TESTÜLETE**

8258 Badacsonytomaj, Fő utca 14.

Telefon: 87/571-270

Fax: 87/471-289

E-mail: onkormanyzat@badacsonytomaj.hu

Szám: 1/13-¹⁴/2015.

ELŐTERJESZTÉS

**Badacsonytomaj Város Önkormányzata
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK
2015. február 04-i soron következő NYÍLT ülésére**

Tárgy: Világörökség Várományos Helyszínekről tájékoztató.

Előterjesztő: Krisztin N. László polgármester

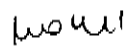
Előkészítő: Horváth Márta műszaki osztályvezető

Tárgyalja: Pénzügyi, Ügyrendi- és Szociális Bizottság

Meghívott: -

A döntés meghozatala **egyszerű** többséget igényel.

A határozati javaslatot törvényességi szempontból megvizsgáltam:

Wolf Viktória
jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

2014. október 27-én érkezett levelében a Forster Központ tájékoztatta Badacsonytomaj Város önkormányzatát arról, hogy folyamatban van a Világörökség Várományos Helyszínek felülvizsgálata. A **Balaton-felvidék kultúrtáj** címet viselő, Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence, Hévízi-tó, a Keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti épületegyüttese és Balatonfüred reformkori városrésze alcímet viselő világörökség várományos helyszínek anyagában Badacsonytomaj teljes közigazgatási területe szerepel.

A tárgyi téma többször szerepelt a Tisztelt Képviselő-testületek előtt, melyről minden alkalommal egyezően döntöttek, vagyis nem támogatták Badacsonytomaj Világörökséggé válását.

A Világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény (Vötv.) 5.§-a szerint a kulturális örökség védelméért felelős miniszter feladata a világörökség várományos helyszínek kiválasztása. A törvény 2012. januárjában lépett hatályba, előírásai között szerepel többek között, hogy a miniszter öt évente felülvizsgálja a várományosi helyszínek Világörökség Várományos Helyszínek jegyzékében történő nyilvántartásának indokoltságát. Ennek a kötelezettségnek eleget téve kereste meg Önkormányzatunkat a Forster központ.

Az 1993-ban UNESCO-nak benyújtott anyag a Világörökség Várományos helyszínekről, melyben településünk is szerepel, már több esetben is ismertetésre került a mindenkori Képviselő-testületnek. A Balaton-felvidék kultúrtáj megnevezésű világörökség várományosi anyagban több település is szerepel, melyből 3 (Ábrahámhegy, Örvénycs és Badacsonytomaj) eddig kizárólag olyan tartalmú választ adtak, miszerint nem támogatják a világörökség várományos jelölést.

Az októberben kiküldött anyag alapján jelen Képviselő-testület az alábbi véleményt fogalmazta meg:

- A Világörökség várományos helyszínek felülvizsgálata – Balaton-felvidék kultúrtáj Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence, Hévízi-tó, a keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti épületegyüttese, Balatonfüred reformkori városrésze javasolt címmel, nem ért egyet, kéri, hogy a **címbe szerepeltessék a „Badacsony” megnevezést.**
- Badacsonytomaj Város Önkormányzata a véleményezési idő rövidségére való tekintettel a felülvizsgálat lezárása előtt **szükségesnek tart egy mihamarabbi személyes egyeztetést a Forster Központtal.**

2014. december 16-án alpolgármester úr, valamint a műszaki osztály vezetője egyeztetett a Forster központtal, ahol az alábbiakat közölték:

- A felülvizsgálat során arra az álláspontra jutottak, hogy a várományosi helyszín címe **Balaton-felvidék kultúrtáj** további alcímet nem fog tartalmazni, egyik település megnevezése sem fog szerepelni.
- További korlátozásokat, mint ami már most is van a Nemzeti Park kijelölés miatt a várományosi cím nem jelent településünknek. (ezt a Vötv. is magában foglalja) 1.§ (2) Világörökségi vagy világörökségi várományos területté csak a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény, valamint az ezek végrehajtására kiadott jogszabályok alapján védetté nyilvánított, és ekként kulturális örökségi védelmet élvező terület, illetve védett természeti terület nyilvánítható. **A világörökségi vagy a világörökségi várományos területté nyilvánítás a már fennálló védettségen túl további oltalmat nem keletkeztet.**
- Segítségüket ajánlották fel arra vonatkozóan, hogy a fejlesztési elképzelésünk (pl. Libegő), hogyan valósíthatóak meg úgy, hogy alkalmasak legyenek egy esetleges világörökség helyszín területére is.
- Területfejlesztés, településrendezés ügyek, eljárások bonyolításánál szakhatóságként nem működnek közre.
- Véleményük szerint egy benyújtott EU pályázat bírálata esetén előnyt jelenthet, ha a pályázatban szerepel, hogy Világörökség Várományos Helyszín

- Tájékoztattak arról is, hogy Örvényes település módosította az eddigi álláspontját és támogatja a világörökség várományos jelölést. (időközben, korlátozva ugyan de Ábrahámhegy is a csatlakozás mellett döntött)

Magának a világörökségnek a fogalma - mindenki által védett, egyedi és egyetemes értékű - és története évtizedekre nyúlik vissza. Az első, történelmi épületek értékének védelme céljából megrendezett nemzetközi konferenciának 1931-ben Athén adott otthont. Bár a rendezvényen csak európai országok voltak jelen, 1964-ben Velencében már képviseltette magát Mexikó, Peru és Tunézia is. Napjainkra a ENSZ-hez tartozó World Heritage Convention az egyik legnagyobb és legsikeresebb nemzetközi szervezet, amelynek célja az épített és természeti örökségek védelme, és 2002 októberéig 158 ország fogadta el ajánlásait.

Az UNESCO 1972-ben hozta létre a világ kulturális és természeti értékeinek védelmére vonatkozó egyezményt, először került sor a természeti és a kulturális javak együttes védelmére nemzetközi szinten, mivel számos esetben a nemzeti szintű védelem, az állami keretek az emberiség egyetemes értékei felett kevésnek bizonyultak. Az első világörökségi címet 1978-ban adományozták, mára a Világörökségi Listán 788 védett érték szerepel. A jelölt helyszínek meghatározott kritériumrendszernek kell megfelelniük, három kategóriában lehet a felvételre pályázni: természeti, kulturális és kultúrtáj vagy vegyes. Az egyes kategóriák számukat figyelembe véve nincsenek egyensúlyban egymással, a listán szereplő helyszínek közül 611 a kulturális, 154 a természeti és 23 a kultúrtáj. Jelenleg Föld 134 országa képviselteti magát a listán. A XXI. században felértékelődnek az egyedi biológiai sokszínűséget nyújtó helyek, a természeti és a kulturális értékek egyensúlyát kifejező kultúrtájak.

Magyarország világörökségi helyszínei

Magyarország 1985-ben csatlakozott a Világörökség Egyezményhez és törvényerejű rendelet formájában beépítette azt a magyar jogrendbe. 2011. évi LXXVII. törvény a világörökségről, 315/2011. (XII. 27.) számú, a világörökségi kezelési tervről, a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációról és a világörökségi várományos helyszínekről szóló kormányrendeletet. 32/2012. (V. 8.) NEMFI rendelet a világörökségi gondnokságról

1. táblázat: Magyarországi világörökségi helyszínek

HELYSZÍN	FELVÉTEL ÉVE	KATEGÓRIA
Hollókő	1987	Kulturális
Az Aggteleki-karszt és a Szlovák-karszt barlangjai	1987	Természeti
Budapest – a Duna-part és a budai Várnegyed valamint az Andrássy út és környéke	1987	Kulturális
A Pannonhalmi Milleniumi Bencés Apátság és természeti környezete	1995	Kultúrtáj
Hortobágyi Nemzeti Park	1999	Kultúrtáj
Pécs (Sopianae) ókeresztény sírkamrai	2000	Kulturális
Fertő-tó/Neusiedlersee kultúrája	2001	Kultúrtáj
Tokaji borvidék kultúrtáj	2002	Kultúrtáj

Forrás: Világörökségünk – World Heritage Sites in Hungary

A Magyar Várományos Listán szereplő helyszínek

A Világörökség Magyar Nemzeti Bizottsága dönt arról, hogy a hozzá beérkezett javaslatok alapján mely helyszíneket tartja esélyesnek és érdemesnek egy valamikori felvételre a világörökségi Listára. A Magyar Várományosi Listán jelenleg szereplő helyszínek:

- **A római limes magyarországi szakasza – A Ripa Pannonica**
Magyarországon (K) (2009), nemzetközi sorozatjelölés részeként
- **Lechner Ödön független, premodern építészet** (K) (2008)
- **Az Esztergomi középkori vár** (K) (1993)
(Visegráddal közösen „Dunakanyar kultúrtáj” munkacímmel.)

- **A Tihanyi félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi tó (K)**(1993)
- **A budai termálkarszt-rendszer barlangjai (T)** (1993)
A termálkarszt-rendszer barlangjai a meglévő Budapesti világörökségi helyszín (K) természeti kritérium alapján való bővítésként terjeszthetők fel a Világörökség Listára. (Ezzel a kulturális helyszín ún. vegyes kategóriájú helyszínné alakulna át.)
- **A Visegrádi királyi székhely és vadászterület (K)** (2000)
(Esztergommal közösen „Dunakanyar kultúrtáj” munkacímme.)
- **A tájház hálózat Magyarországon (K)** (2000)
- **A Mezőhegyesi Állami Ménesbirtok (K - kultúrtáj)** (2000)
- **Az északkeleti Kárpát-medence fatemplomai (Kulturális)** (2000)
Eredetileg „A Kárpátok Északkeleti ívének fatemplomai” megnevezéssel nemzetközi (Lengyelország, Románia, Szlovákia, Ukrajna és Magyarország részvételével tervezett) sorozat-helyszín részeként felvett várományosi tétel.
- **A Komárom / Komarnoi erődrendszer a Duna és a Vág folyók összefolyásánál (K)** (2007)
2008-ban szlovák-magyar közös felterjesztés történt a Világörökség Listára.
A felterjesztést a partnerek visszavonták, továbbfejlesztése folyamatban van.
- **A Tarnóc őslőhely (T)** (2000)
2003-ban felterjesztve a Világörökség Listára. Felvételtől a döntés egyelőre elhalasztva.
(Eredeti név: Ipolytarnóci ősmaradványok)

Rövidítések:

K = kulturális kategória

T = természeti kategória

A várományos helyszín neve utáni zárójelben: az UNESCO részéről a Várományos Listára történt magyar bejelentés nyilvántartásba vételének dátuma.

Kérem, hogy a fenti tájékoztató alapján döntésüket meghozni szíveskedjenek.

Badacsonytomaj, 2015. január 21.

Tisztelettel:

Krisztin N. László
polgármester

HATÁROZATI JAVASLAT

(a határozat elfogadásához egyszerű többség szükséges)

**Badacsonytomaj a Világörökségi Várományosi Helyszínek Jegyzékében,
„Balaton-felvidéki kultúrtáj” megnevezéssel,
várományosi helyszín részeként történő szerepléséről**

.../2015.(II.04.) Képviselő-testületi határozat

Badacsonytomaj Város Önkormányzatának Képviselő-testülete

1. támogatja, hogy Badacsonytomaj település a Világörökségi Várományosi Helyszínek Jegyzékében, „Balaton-felvidéki kultúrtáj” megnevezéssel, várományosi helyszín részeként szerepeljen.
2. felkéri Krisztin N. László polgármestert, hogy a döntésről az érintetteket tájékoztassa.

Határidő: elfogadásra azonnal
tájékoztatásra 5 munkanap

Felelős: Krisztin N. László polgármester
Horváth Márta osztályvezető

2014 10. 27.
8/23/2014

M:555

A Balaton-felvidék kultúrtáj
világörökségi várományosi helyszín
Polgármesteri és Önkormányzatai részére
e-mailben

Badacsonytomaj
Keszthely
Lesencefalu
Örvényes

Ikt.szám: 201/316-2/2014
Tárgy: világörökségi várományos
helyszínek felülvizsgálata – Balaton-
felvidék kultúrtáj (Tihanyi-félsziget,
Tapolcai-medence, Káli-medence, Hévízi-
tó és Balatonfüred reformkori városrésze)
Ügyintéző: Wollák Katalin – Berzsényi
Brigitta
Melléklet: felülvizsgálati adatlap és annak
melléklete

Tisztelt Polgármester Asszony! Tisztelt Polgármester Úr!

A világörökségről szóló 2011. évi LXXVII. törvény (Vötv.) 5. §-a szerint a kulturális örökség védelméért felelős miniszter (a Miniszterelnökséget vezető miniszter, a továbbiakban miniszter) feladata a világörökségi várományos helyszínek kiválasztása. A törvény 2012 januárjában lépett hatályba, előírásai között szerepel többek között, hogy a miniszter ötévente felülvizsgálja a várományos helyszínek Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékében történő nyilvántartásának indokoltságát. A Jegyzékben szereplő jelöltek közül – a helyszínek kiemelkedő kulturális örökségi, illetve természeti értékei alapján – kerülnek kiválasztásra azok a várományos helyszínek, melyek kormányzati döntés után jelölhetők a Világörökség Jegyzékbe történő felvételhez. A miniszternek a meglévő várományosi lista első felülvizsgálatát a Vötv. hatályba lépést követő három éven belül, 2015. január 1-ig kell elvégeznie.

A Vötv. 14. § (2) bekezdés b) pontja alapján a miniszter a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékét rendeletben hirdeti ki. A Forster Központ Nemzeti Örökségvédelmi és Vagyongazdálkodási Központ (Forster Központ) a folyamatban közreműködő szervezetként a felülvizsgálat nyomán pontosította, illetve elkészítette a meglévő helyszínekre vonatkozó dokumentációt. A **Balaton-felvidék kultúrtáj** (a Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence, Hévízi-tó és Balatonfüred reformkori városrésze) javasolt elnevezésű világörökségi várományosi helyszín 1993-ban került az UNESCO várományosi listájára „A Tihanyi félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi tó” névvel kulturális helyszíneként.

A felülvizsgálat eredményeképpen az alábbiak kerültek meghatározásra és feltérképezésre:

- a felülvizsgált várományos helyszín javasolt (új) neve, címe pontos lehatárolása (mind magának a helyszínek, /korábbi elnevezéssel a „magterületnek”, mind az esetleges védőövezetnek a meghatározása, térképi lehatárolása),
- a helyszín természetvédelmi vagy örökségvédelmi jogszabályok alapján fennálló védettsége,
- a várományos helyszín kiemelkedő kulturális vagy természeti értékének megjelölése, (a világörökségi kezelési tervről, a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációról és a világörökségi várományos helyszínekről szóló 315/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet. 4. melléklet I. 7-8. pontjai alapján)
- a fenntartható használat és kezelés szempontjai,
- alátámasztó dokumentumok (fénykép, tanulmány, publikáció).

FORSTER GYULA NEMZETI ÖRÖKSÉGVÉDELMI ÉS VAGYONGAZDÁLKODÁSI KÖZPONT
H - 1014 Budapest, Táncsics Mihály u. 1. - Postacím: 1535 Budapest Pf.: 721
Telefon: (+36 1) 225 4850 - Fax: (+36 1) 225 4855 www.forsterkozpont.hu

Kaulcsy eszter

Fenti információkat tartalmazza a világörökségi várományos helyszín felülvizsgálatának adatlapja illetve annak mellékletei. Az elkészült dokumentációt a Forster Központ megküldte a szakterületért felelős Minisztériumnak, emellett megkereste az érintett 29 település Polgármesterének és Önkormányzatának, valamint Balatoni Fejlesztési Tanács, a Balaton Világörökségért Közhasznú Alapítvány Kuratóriuma, a Balatoni Integrációs Kht. és a Balaton-felvidék Nemzeti Park Igazgatósága részére is észrevételeiket kérve.

Tekintettel arra, hogy a Balaton Fejlesztési Tanács részben a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény módosításáról szóló 2008. évi LVII. törvény alapján további 3 település, továbbá Keszthely bevonását javasolta, ezért Aszófő, Badacsonytomaj, Badacsonytördemic, Balatonederics, Balatonfüred, Balatonhenye, Gyulakeszi, Hegyesd, Hegymagas, Hévíz, Kapolcs, Káptalantóti, Kékkút, Kisapáti, Köveskál, Kővágóórs, Lesenceistvánd, Lesencetomaj, Mindszentkál, Monostorapáti, Monoszló, Nemesgulács, Nemesvita, Raposka, Salföld, Szentbékál, Szigliget, Tapolca, Tihany mellett az elkészült anyagokat a 2013. szeptember 30-i kiküldést követően, 2013 októberében megküldtük Ábrahámhegy, Keszthely, Lesencefalu és Örvényes Polgármestere és Önkormányzata részére is. Keszthely esetében a Forster Központ szakmai javaslata szerint a világörökségi várományos helyszín az alábbiakra terjedne ki: a keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti épületegyüttese - a Festetics-kastély (kastély a parkjában található melléképületekkel, üveg ház, pálmaház, tisztartó ház, magtár) és a Georgikon-major történeti épületegyütteseinek műemlékké nyilvánított elemei.

Az érintett települések közül a Tisztelt Címzettek (Ábrahámhegy, Badacsonytomaj és Örvényes települések) 2014 februárjáig bezárólag olyan tartalmú választ adtak, miszerint nem támogatják a világörökségi várományos jelölést, Keszthely Önkormányzata pedig csak a keszthelyi Festetics-kastély-együttes (különösen annak könyvtára) jelölését támogatta.

Tekintettel arra, hogy jelenleg zajlik a Világörökségi Várományos Helyszínek Jegyzékére vonatkozó miniszteri rendelet előkészítése, ezért kérjük szíves véleményüket, hogy fenntartják-e korábbi döntésüket a várományos helyszínné válás elutasítására vonatkozóan.

A felülvizsgálat eredményeképpen elkészült a felülvizsgálati adatlapot és a Kiemelkedő Egyetemes Érték Megfogalmazását jelen levelünkkel megküldjük, válaszukat legkésőbb 2014. november 10-ig várjuk.

Amennyiben a jelzett időpontig megkeresésünkre nem kapunk választ, akkor az érintett település(eket) a **Balaton-felvidék kultúrtáj** várományos helyszín részének tekintjük és megtartjuk a Jegyzékre vonatkozó Előterjesztés anyagában.

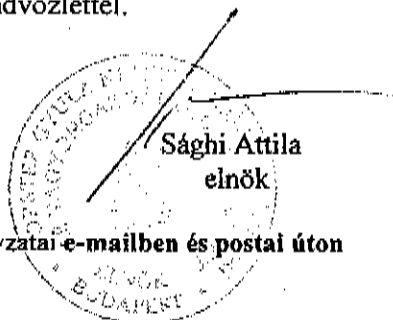
Egyben szívesen állunk rendelkezésükre a várományos nevezés részleteinek megbeszélésében.

Közreműködésüket megköszönve, válaszukat várja üdvözlettel.

Budapest, 2014. október 21.

Kapják:

- az érintett 4 település polgármesterei, önkormányzatai e-mailben és postai úton

**Balaton-felvidék kultúrtáj: Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence,
Hévízi-tó, a keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti
épületegyüttese és Balatonfüred reformkori városrésze**
Kiemelkedő Érték Meghatározása

Rövid leírás: A Balaton északi partján elhelyezkedő világörökségi várományos helyszín a *Tihanyi-félsziget*, a *Tapolcai-medence*, a *Káli-medence* és a *Hévízi-tó* természeti, illetve kulturális örökségi védettség alatt álló területeit, valamint a *keszthelyi Festetics-kastély*, *kastélypark* és *Georgikon-major történeti épületegyüttese*, valamint *Balatonfüred reformkori városrésze*nek műemléki védelem alatt álló területét foglalja magába. A *Balaton-felvidéki kultúrtáj* e kiemelt értékeket hordozó területeinek meghatározó, közös alapja a több millió éves földtörténeti múlt, amely vulkáni működéssel is együtt járó folyamataival és azok utóhatásaival (Pl.: gyógyhatású meleg-vizek) hozta létre a változatos, mégis harmonikus egységet alkotó tájat. A területen megjelenő ember az őskortól napjainkig a földfelszín adottságaihoz alkalmazkodva használta, formálta ezt a tájat (mezőgazdaság, halászat, szőlőművelés, bazaltbányászat, (gyógy) fürdőkultúra), amely az itt élő népek – köztük kelták, rómaiak, és magyarok – által megvalósított kulturális és kommunikációs kölcsönhatások nyomán vált *kiemelkedő jelentőségű kultúrtáj*já.

A 8-2,5 millió évvel ezelőtt a térségben működő mintegy félszáz vulkán kialakította magmatikus rétegsor, többféle vulkanikus eredetű kőzet alkotja a **Tihanyi-félsziget** egyetlen nagy robbanással kialakult, *maar* típusú vulkánjának, a Tapolcai- és a Káli-medence bazaltvulkánjainak változatos felszíni formáit; a Badacsony- és a Szent György hegy Közép-Európában egyedülálló bazaltoszlopait és a Káli-medence kötengereit. Az időszakosan feltörő forró vizű források a Tihanyi-félszigeten száznál is több forrásmézőből és hidrokvarcitból álló sziklaalakzatot – „gejzirkúpokat” – hagytak maguk után.

A **Tapolcai-medence bazalt tanúhegyeinek** nehezen megközelíthető fennsíkjaival és az egykori tihanyi vulkán kráterének szélén már a késő bronzkorban és a vaskorban regionális gazdasági-politikai központoknak számító magaslati települések jöttek létre (Badacsony, Csobánc, Szent György hegy, Tihany-Óvár). A Badacsony-lábdíhegyi *kettős-fej* a kelta köplasztika európai viszonylatban is különleges alkotása. A római korban a Balaton-felvidéken villagazdaságok sora jött létre (Badacsonytomaj, Maróti-Rét-domb). A kékkúti 4. századi villa tulajdonosa az ott fellelt Krisztus-monogramos téglák alapján keresztény lehetett, csakúgy, mint a Tihany-Sajkód, Mályva utca 11. sz. alatt talált sír Krisztus-monogramos ruhakapcsoló tűjének viselője. Az 1055-ben, már a keresztény magyar királyság idején alapított (barokk formáját 1719 és 1754 között elnyert, ma is bencés apátsággént működő) tihanyi apátságban és a tihanyi Óvár oldalába vájt, 11-15. század között használt remetebarangokban a keleti és nyugati szerzetesi kultúra együttélését bizonyítva bencés és bazilita szerzetesek éltek.

A **Tapolcai medence tanúhegyei** hasznosításának látványos példái a fennsíkokon a 13. század második felétől kezdve épülő, mára romjaikban fennmaradt kővárak (Szigliget, Csobánc, Hegyesd), amelyek az 1540-es évektől a török (ottomán) hódítók ellen vívott háborúk fontos végvárai lettek. Az ellenségeskedések során elpusztult középkori falvak helyét a várományos területen sokfelé karakterisztikus táj-clemtként megjelenő 13. századi templomromok jelzik (Aszófő, Gyulakeszi, Káptalantóti, Kővágóörs, Mindszentkállya,

Szentbékállá, Szigliget, Tihany). A kultúrtáj mai arculatában jelentős szerepet játszanak a vulkanikus eredetű talaj műveléséhez kapcsolódó szőlőművelés – többségükben 18-19. századi – épületei: barokk és klasszicista népi lakóházak, gazdasági épületek, prэшázak, pincék, amelyek többnyire maguk is a vulkánok adta bazaltkőből épültek. A kultúrtáj európai hírű borvidék, egyedi, sajátosan ásványi zamatú borokkal.

A kiemelkedően gazdag földtani örökséggel és a hozzájuk kapcsolódó természeti és kulturális értékekkel bíró terület a Bakony-Balaton Geopark része, amely 2012 óta az Európai Geopark Hálózat és az UNESCO által támogatott Globális Geopark Hálózat tagja. A földtani örökség védelme és bemutatása mellett a geopark elsődleges célja a helyi közösségek bevonása a földtani értékek kezelésébe és jelentőségük tudatosításába, valamint a helyi fenntartható gazdaságot erősítő geoturisztikai szolgáltatások létrehozásába.

A mintegy 20-22 ezer évvel ezelőtt, a Balaton keletkezésével egy időben, természetes termálkarszt-források felett kialakult, közel 250 m átmérőjű **Hévízi-tó** földünk egyik legnagyobb, világviszonylatban egyedülálló meleg karsztvizes-gyógyvizes tava. A tölcsér alakú tó 38,5 méter mély alapján nyíló forrásbarlangból bővizű hideg és meleg források törnek elő. A forrástó a környező láp-és mocsárvilággal együtt sajátos élővilággal rendelkezik, gyógyító hatását a 18. század óta folyamatosan használják (a várományos részhelyszínen jelenleg a Hévízgyógyfürdő és a Szent András Reumakórház mind gyógyászati, mind idegenforgalmi szempontból frekvenciált létesítményei működnek).

A három település egyesítésével létrejött **Balatonfüred** legkésőbb kialakult, de legjelentősebb településrésze a közvetlenül a tóparton fekvő ún. Savanyúvíz. Már a 17. század végén felismerték a területen található gyógyvizes források gyógyhatásának jelentőségét, de kihasználásuk csak a 18. század közepétől vált lehetővé, amikor a terület új birtokosa, a tihanyi bencés apátság az 1770-es – 1790-es években vendégfogadók, fürdőházak, forrásfoglalások építésébe kezdett, tőlük északra helyezkedik el Magyarország egyik legkorábban, a 18. század végén kialakított angolkertje is. A fürdő a 19. század harmincas éveire vált népszerű üdülőkörnyékké: számos főrangú személy is itt gyógyította magát, a savanyúvizes forrás fölé 1802-ben klasszicista forrásházat építettek. A **reformkori városrész** központja a források környéke, a környező egészségügyi létesítményekkel, lakóépületekkel és a klasszicista Kerek templommal. Az 1860-1870-es években a tihanyi apátság tovább bővítette meglévő ingatlanjait: a mai Szív-kórház további kiépítése, a Gyógyterem, illetve az ehhez csatlakozó, a szálláshelyeket a fürdővel összekötő fedett sétány ebben az időben készül el. A parti fürdőtelep területét egy 1869-es parcellázás növelte meg, amikor az apátság eladta északkeleti, Füred falu irányába eső területeinek egy részét. A mai településszerkezet ekkor alakult ki, ekkor épültek a Jókai-villa, a Döry-villa, a Huray-villák, az Écsy- és Esterházy-nyaralók.

Keszthely és környéke 1739-ben került gróf Festetics Kristóf birtokába, aki 1745-ben Hofstädter Kristóf tervei alapján kezdte el felépíttetni **reprezentatív főúri székhelyét**, az építészettörténeti jelentőségében Magyarországon csak a Fertő-tó világörökséggé nyilvánított kultúrtáj részét képező fertői Eszterházy-kastéllyal összehasonlítható U alaprajzú **barokk kastélyt**, a hagymasisakos tornyos középrésszel ellátott manzárdtetős főépület 1883 és 1887 közötti átépítés eredménye. Festetics György idején (1791 és 1819 között) a főúri székhely

jelentős kulturális központtá vált (Berzsenyi Dániel szerint "kis magyar Weimar"): az 1799 és 1801 között létesült 80.000 kötetes Helikon könyvtár 15-19. századi könyvtáskaságaival (pl. felvilágosodás kori tudományos műveivel és irodalmi alkotásaival, Voltaire, Rousseau, Descartes első kiadású munkáival) Európa legnagyobb épen maradt főúri könyvtára. A kastély főépületéhez hozzátartoznak a részben a kastélyparkban, részben a park szomszédságában nagyrészt a 18. század végén barokk stílusban felépült **melléképületek, gazdasági épületek**: lovarda, ispotály, tisztartói ház, magtár, valamint a 19. század végén Gustave Eiffel műhelyében Párizsban készült öntöttvas szerkezetekkel alátámasztott üvegház és pálmaház helyreállított épületegyüttese.

Az eredetileg francia mintájú barokk kertből 1883-87 között Henry Ernest Milner tervei nyomán angolparkká alakított, természetvédelmi védettség alatt is álló **kastélyparkban** különleges növényritkaságok, állatok élnek: 400 éves kocsányos tölgy, tiszafa, feketediófák, 1790-es években ültetett páfrányfenyők, fehérszélű törpedeneyér. A 18-19. századi Balaton-felvidéki tájhasználat és tájgazdálkodás szempontjából a legjelentősebb, világviszonylatban kiemelkedő értéket jelentő tényező a gróf Festetics György által 1797-ben megalapított, 1801-ben felépült **Georgikon**, Európa legrégebbi alapítású felsőfokú mezőgazdasági szakiskolája, amelynek jogutódja, a Pannon Egyetem Georgikon Kar ma is működik. A Georgikon nyolc intézetében 1848-ig felsőfokú képzés keretében gazdatiszteket, erdészeket, uradalmi jogászokat, mérnököket, közép- vagy alapfokon kertészeket, ménesmestereket, földműveseket, lovászokat és gazdaasszonyokat képeztek. A tájhasználat és tájgazdálkodás (mezőgazdaság) 19. századi módszereinek európai jelentőségű oktató- és kutatóhelyéhez, a Georgikonhoz 1820-as évekig több periódusban kiépült mintagazdaság tartozott (**Georgikon-major**) konyhakerttel, epreskerttel, szántóföldcckkel, rétekkel, gyümölcsösökkel, juhhodállal, istállókkal, kocsiszínekkel, bognárműhellyel, kukoricagórival, négyszintes magtárral, dendrológiai gyűjteménnyel (fáskerttel) és cselédlakásokkal.

Kritériumok: iv, v, vii / d, e, g

(iv) kritérium

A vulkanikus eredetű talaj műveléséhez kapcsolódó szőlőművelés 18-19. századi épületei: barokk és klasszicista népi lakóházak, gazdasági épületek, présházak, pincék, a hegyek lejtőin emelt bazaltkő támfalakkal, határszéli keresztekkel karakterisztikusan jelenítik meg egy ma már eltűnőben lévő műveléshez kapcsolódó tájstruktúra és tájhasználat hiteles képét. A Tapolcai medence tanúhegyein a 13. század második felétől kezdve épülő, romjaikban fennmaradt kővárak és az ellenségeskedések során elpusztult középkori falvak helyét jelző középkori templomromok a 16-17. században határvidékké vált terület történeti jelentőségét, a tanúhegyek (Badacsony, Gulács) felhagyott, a természet által visszafoglalt bazaltbányái a vulkanikus eredetű nyersanyagok kiaknázásának és a természeti-táji értékek védelmét előtérbe helyező felelős emberi hozzáállásnak dokumentumai. A keszhelyi Festetics-kastély gazdasági épületeivel, valamint Európa legrégebben alapított gazdasági oktatási intézményével, a Georgikonnal és a hozzá tartozó főúri mintagazdasággal együtt a tájhasználat és tájgazdálkodás 19. századi módszereinek professzionális oktatását és alkalmazását példázza.

(v) kritérium

A Tapolcai-medence tanúhegyeinek térsége, a Tihanyi-félsziget kiegészülve a Káli-medence természeti formációival és aprófalvas történeti település-hálózatával gróf Festetics György keszthelyi mintagazdaságával az évszázadok alatt szervesen fejlődött, élő kultúrtáj. Ezt a tájat térség természetföldrajzi adottságaihoz igazodó ember tájalakító, hagyományos földhasználati tevékenysége formálta (szőlőművelés, nádgazdálkodás, kőbányászat, hagyományos, extenzív legeltető állattartás, valamint tudományos alapokon nyugvó mezőgazdaság, konyhakertészet, gyümölcsstermesztés istállózó állattartás lovakkal, szarvasmarhákkal, juhokkal, sertésekkel, Perzsiából hozott angórákecskékkel), és - a történelmi és természeti viszontagságok után ismételtelen regenerálódó tájhasználatnak köszönhetően - őrizte meg napjainkig. A tájhasználat szerves részeként bontakozott ki a terület vulkanikus eredetű gyógyvízeinek a Hévízi-tó (a világ legnagyobb meleg vizű gyógy-tava) egyedülálló természeti jelenségét kiaknázó, illetve és Balatonfüred reformkori városrésze által reprezentált hagyományos fürdő-kultúra.

(vii) kritérium

A viszonylag kis területen nagy változatosságú vulkáni és eróziós jelenségek természetes látványtára (pl. a tihanyi forráskúpok, a Badacsonyi „kőzsákjai”, a Szent György hegy „bazalt-orgonája”, a Szigliget vulkáni halom-csoportja, a Káli-medence kötengerei,) a több évszázados szőlőkultúrával és a ma is megújult továbbélő népi építészettel különleges, esztétikus tájképi megjelenést eredményez. A Tapolcai-medence vulkáni eredetű tanúhegyeinek egymás közötti, és a Balaton vize felett megjelenő, a szigligeti öböl háttérét képező bazalt-vulkánok – képzőművészeti és irodalmi alkotásokban is megörökített – panorámájának természet alkotta látványa;

valamint a Káli-medencében a változatos kőzettani felépítés (délen permi vörös homokkő hegység, északon hatalmas bazalt-hegyek, nyugaton mészköves homokkő konglomerátumok, keleten és a medence közepén a mészkövek és dolomitok változatos formái) egyedülállóan sajátos térszínformái alkotta környezet az ezredéves emberi tevékenység nyomán alakult kiemelkedő szépségű, harmonikus, humanizált tájja.

Integritás (teljesség és sértetlenség):

A Balaton-felvidék kultúrtáj kiemelkedő értékei reprezentáltságának *teljességét* a kiválasztott területek biztosítják, *sértetlenségét* (integritását) geológiai, hidrológiai, geomorfológiai, klimatikus, természeti, valamint táj- és kultúrtörténeti viszonyai, a kultúrtájra jellemző hagyományos művelés és tájhasználat kontinuitása alapozzák meg. A vulkanikus eredetű hegyek a rajtuk elterülő erdőkkel és szőlőkkel, a heglábakhoz simuló szántók, a mélyebben fekvő rétek és nádasok nemcsak a természetföldrajzi adottságokat reprezentálják, hanem azt az évszázadok óta folyamatos tájhasználatot és életmódot is, amely az ember és a természet harmonikus együttélésének jellegzetes, kiemelkedő szépségű táji karaktert létrehozó és fenntartó példája. A tihanyi táj *aktív kezelése* keretében például tájba illő módon tartott, hagyományos fajtájú – fekete racka, merinói – birkákkal és magyar szürke szarvasmarhákkal tartja karban a természetvédelem a korábban elhanyagolt tihanyi legelőket. A juhokkal és szarvasmarhákkal történő legeltetésnek a területkezelésen kívül fontos idegenforgalmi és génmegőrzési szerepe van. A Balaton-felvidéki táj melegebb, szubmediterrán klímahatásoknak kitett területein endemikus (bennszülött) fajok és reliktumok jelzik az

élővilág egyediségét, különösen a világon egyedülálló Hévízi-tó területén. A Gulács, a Tóti-hegy, a Hegyesd, a Szent György-hegy és a szigligeti Várhegy bazaltkúpjainak sajátosan különleges éghajlati és geológiai viszonyai között számos botanikai ritkaság él (pl. a Szent György-hegyen a cselling).

A Balaton-felvidék környékének egyedülálló adottságaira épülő szőlészet-borászat mellett egyebek mellett a halászat, és a nádgazdálkodás a mai napig fontos szerepet játszanak az itt élők életében. A 18-19. század óta felfejlődő gyógy- és üdülési turizmus egyre erőteljesebbé váló jelenléte és a létesítményei által bekövetkezett tájhasználati változások bár komoly kihívást jelentenek, illeszkednek a történetileg kialakult táji környezethez, a kultúrtáj funkcionalitásának bővítésével biztosítva annak az eredeti értékeit nem veszélyeztető fenntartását.

Hitelesség (autentikusság):

A festői szépségű vulkanikus eredetű felszíni formák jellemezte kultúrtájon a tájhasználat évezredekre nyúló hagyományai a mélyreható történelmi események (pl. népvándorlás-kor, török hódoltság kora) ellenére is fennmaradtak, a kritikus korok után újra és újra regenerálódva éltek és fejlődtek tovább. A középkor óta folyamatos tájhasználat lenyomatát tükrözi a különféle művelési ágak területi elhelyezkedésének és egymás közötti arányainak, a településhálózatnak, az egyes települések belső struktúrájának lényegében változatlan fennmaradása, a szőlőhegyek harmonikusan a tájba illeszkedő, jellemzően paraszti építészete. A fehérre meszelt oromfalas, nádtetős épületek a táj hagyományos arculatában máig megtartották szerepüket, akárcsak a kisméretű külterületi kápolnák, jellegzetes útszéli kökereszték, határjelek. Helyi bazaltkőből épültek az utak, kerítések, vízelvezető árkok, lépcsők, támfalak, pincék, prэшázak, gazdasági épületek, a népi kultúra jellegzetes alkotásai, több templomot is a 20-ik század közepéig működtetett bányákból nyert bazaltkőből építették. Fontos táj-szervező szerepet töltenek be az egykori földbirtokosok használta kúriák, gazdasági központok 18-19.századi, napjainkban elsősorban a turizmus szolgálatába állított, műemlékileg védett épületei. Több falu (pl. Tihany, Szigliget) arculata a változások ellenére máig fennmaradt, tudatos műemléki védelem keretében. A bányaművelés teljes leállítása a 20. század közepe óta nagymértékben segít megőrizni e kultúrtáj autentikus, egyedülálló sajátosságát: azt, hogy a bazalt-hegyek északi oldalán is művelik a szőlőt, körben egészen a felső függőleges bazaltoszlopok lábáig.

A Hévízi-tó két évszázados gyógyászati hasznosítása során sikerült fenntartani a természeteshez közelálló élővilágot. A tó vízhozamára káros bányászati tevékenység leállítása után a forrástó vízhozama újra az eredeti állapothoz közelít. A Káli-medencében 1982-ben a nemzeti park fából készült zsiliprendszer segítségével vízviisszatartó élőhely-rekonstrukciót hajtott végre a láprét kiszáradásának megakadályozására. A kövágóörsi Tódi-kút gyapjúsásos láprétjének gazdag flóráját 1983 óta szélkerékkel működtetett vízviisszapótló rendszer tartja fenn. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság területén több más élőhely-rekonstrukciós beavatkozás zajlott, illetve zajlik, például élőhely-helyreállítás, gyepkezelés, a láprétek, gyepök és fáslegelők természetvédelmi értékeinek védelme és vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklése.

A Helikon Kastélymúzeum Kht. tervei között szerepel a kastélypark helyreállítása (2 hektáros tó, zenepavilon, szabadtéri színpad, kilátó, zodiákus kert, sövényszínház). A Georgikon Majormúzeum területén a színvonalas mezőgazdasági kiállítása mellett élményszolgáltatás jött létre, ahol a korabeli gazdálkodást, a jellemző szántóföldi, a kertészeti, a konyhakerti növényeket, a kiskerti virágokat, a régi magyar haszonállat-fajtákat élményszerűen kerütek bemutatásra. A keszthelyi Festetics kastély és Georgikon-major műemlékileg helyreállított (kastélymúzeum és majormúzeum formájában be is mutatott) 18-19. századi eredetű épületgyűjtés, valamint a balatonfüredi reformkori városközpont jellegzetes 19. századi arculata, a *történeti fürdőhely-image* hiteles megőrzése a műemléki jelentőségű területi védelemmel és a területen található műemlékek egyedi jogszabályi védelmével biztosított.

Védelem és kezelés módja:

A Tihanyi-félsziget különleges földrajzi helyzete, az egykori vulkáni működés emlékei, az egyedi növény-és állatvilág, valamint Tihany történelmi emlékei Magyarország első tájvédelmi körzeteinek kialakítását eredményezték. A Tihanyi-félsziget a Tapolcai-medencével és a Káli-medencével együtt a Balaton-felvidéki Nemzeti Park részét képezi, a Hévízi-tó is természetvédelmi terület. Tihany és Szigliget faluközpontja, Balatonfüred belvárosa műemléki jelentőségű terület, amelyeken belül számos egyedi védelem alatt álló műemlék található (ld. a műemlékeket felsoroló mellékletben). A tihanyi bencés apátság és vár, az Óvár a remetebarangokkal, a Csúcs-hegyi középkori kisvár, a badacsonytomaji római villagazdaság (Maróti-Rét-domb) valamint a Badacsony és Csobánc-hegytető fokozott, illetve kiemelt jogszabályi régészeti védeltséget is élvez.

A fenntartható használat és kezelés szempontjai

védelmi intézkedések: a jogi-szabályozási intézményes keretein belül meg kell vizsgálni, hogy a jelenlegi védeltség szintje és lehatárolásai teljes mértékben biztosítják-e a helyszín Kiemelkedő Értéke (KÉ) hatékony védelmének a lehetőségét, valamint hogy a hatályos (védelmi, építés-igazgatási, stb.) szabályozások garantálják-e a kultúrtáj értékeit hordozó (egyedi és táji) *attribútumok* sértetlen fennmaradását. Az értékelésnek ki kell térnie a további szükséges védőövezetek lehatárolására (különösen a Tihanyi-félsziget, a Tapolcai-medence és Káli-medence esetében) és a rájuk vonatkozó (nemzeti, regionális, önkormányzati szintű) védelmi előírások tartalmi összetevőire, az esetleges módosítási-pontosítási javaslatok megfogalmazására.

a helyszín megőrzési állapotát érintő intézkedések:

El kell készíteni a helyszín, ezen belül a KÉ megőrzési állapotának a felülvizsgálatát; ki kell dolgozni és működtetni kell a helyszín-specifikus monitoring-rendszert; biztosítani kell a folyamatos gondozást végző szak-kapacitásokat. A Balaton-régióra vonatkozó átfogó stratégiával (fejlesztési tervekkel) összehangolt integrált megőrzési és fejlesztési stratégiát kell kidolgozni, amelyben fel kell tárni a meglévő értékek helyreállításával, hasznosításával, fenntartásával a helyszínen belül, illetve a védőzónában megvalósítható fejlesztési lehetőségeket. A helyszín KÉ-e fenntartásának lényegi összetevője a látványok, rálátások, kilátási pontok sértetlen megőrzése. Emiatt is alapvető fontosságú elvárás a település-hálózat

arányos, történelmileg kialakult struktúrájának megőrzése, valamint a beépítettség növekedésének elkerülése mellett – elsősorban korrekciós beavatkozásokként – a táji és a helyi kontextusba, a beépítés hagyományos léptékéhez illeszkedő építkezések motiválása, a tájidegen beavatkozások elkerülése, tiltása.

fejlesztési intézkedések:

Pontosítani kell az egyes rész-helyszínek adottságai, természeti, társadalmi beágyazottsága, valamint az azokra vonatkozó (az állam, a régió, az önkormányzat(ok) által megalkotott) törvényi, szabályozási, fejlesztési programok meghatározta mozgásteret. A trendek, változások (monitoring) és a tervezett beavatkozások lehetséges hatásainak (hatástanulmány-hatásvizsgálat) figyelembevételével meg kell határozni – és Kezelési Tervben rögzíteni – a helyszín és a védőzónák területére vonatkozó hosszú távú célokat, jövőképet. A szükséges kiigazító folyamatok beépítésével, széleskörű érdekegyeztetés lefolytatásával aktualizálni kell a terület-felhasználási és helyi fejlesztési terveket, különös tekintettel a helyszín vonatkozásában kiemelt szerepet játszó turizmussal kapcsolatos fejlesztésekre, beleértve a tájba, kontextusba helyezett infrastruktúrák (pl. a közlekedés környezetbarát módjainak fejlesztése) tágabb értelemben vett (védőzónák és az azokon kívüli környezet) területre vonatkozó fejlesztéseket. A **Balaton-felvidék kultúrtáj területén a helyszín KÉ megtartása és fenntarthatósága, egyben az életminőség növelése elsődlegesen nem a mennyiségi, hanem minőségi változásokat megvalósító fejlesztésekkel érhető/érendő el**; amelyekhez biztosítani kell célzott pénzügyi források (pályázati források, támogatások) rendelkezésre állását is.

A fenntartható használat, kezelési elvárások területén: felhatalmazással bíró Kezelő Szervezetnek kell folytatnia az elkészítendő (a területre vonatkozó összes szabályozási eszközzel – terület felhasználási, helyi fejlesztési tervek, stb. összehangolt) Kezelési Terv (KT) alapján a helyszín kezelését, amelyhez biztosítandó a szükséges pénzügyi forrás és szakmai kapacitás.

A helyszín típusa, jellegzetessége, az integrált értékmegőrzés és fejlesztés szükségletei, kulturális és természeti összefüggései figyelembevételével elsődleges kezelési szempontok:

- a hagyományos tájhasználat, művelési ágak, különösen a szőlőművelés, nád- és erdőgazdálkodás, illetve a (gyógy) üdültetés folyamatosságának fenntartása, illetve szükség szerinti rehabilitációja;
- a természeti és kulturális örökségi védelem alatt álló területek/elemek, illetve az egész helyszín (a kezelési tervben rögzített) teherbírási kapacitásához igazodó használati – elsősorban beépítettségi és turisztikai – terhelés mértékének betartása, betartatása;
- a klímaváltozás okozta változások (pl. a Balaton, a Hévízi tó és más gyógyvizek vízellátásának változásai, eróziós kockázatok, stb.) monitorozása és a valószínűsíthető hatásaira való felkészülés, illetve a negatív hatások megelőző mérséklése; továbbá
- a hatékony kezeléshez általában szükséges tényezők és feltételek helyszínre adaptált biztosítása körében a kezelés keretében elérendő: az örökségi értékek, illetve az azokkal kapcsolatosan lehetséges konfliktusok, veszélyek teljes körű ismerete (különös tekintettel a KÉ attribútumaira); és azoknak a társadalmi szemléletformálás, oktatás útján széles körben ismertté tétele.

A világörökségi várományos helyszín felülvizsgálatának adatlapja

a világörökségi kezelési tervről, a világörökségi komplex hatásvizsgálati dokumentációról és a világörökségi várományos helyszínekről szóló 315/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet (Korm.r.) alapján

A felülvizsgált várományos helyszín megnevezése, címe:

Balaton-felvidék kultúrtáj – Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence, a Hévízi-tó, a keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti épületegyüttese, Balatonfüred reformkori városrésze (javasolt cím)

Jelenleg nyilvántartott hivatalos megnevezés: A Tihanyi félsziget, a Tapolcai-medence tanúhegyei és a Hévízi tó (K)(1993)

Az UNESCO WH Centre által nyilvántartott megnevezés: The Tihany Peninsula (11/08/1993)

Javasolt angol cím: Balaton Uplands Cultural Landscape – the Tihany Peninsula, the Tapolca Basin, the Káli Basin, the Lake Hévíz, the historical bulding complex of the Festetich castle and Georgikon farm of Keszthely and the historic quarter of Balatonfüred

1.	lehatárolás	33 település területét érinti az alábbiak szerint:
1.a	a várományos helyszín területének megjelölése [természetben és helyrajzi számmal vagy EOVSíkkoordinátákkal és WGS 84 alapfelületre vonatkozó földrajzi koordinátákkal fok, perc, másodperc (DMS) formában]	<p>- <u>Tihanyi-félsziget:</u> Javasolt helyszín (magterület): <i>a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Tihanyi-félsziget területére eső része (ld. a mellékelt térképeket)</i> Koordináták: EOVSík 561853, 174572; WGS84 46° 54' 32.8" N, 17° 52' 45.23" E</p> <p>- <u>Tapolcai-medence és Káli-medence:</u> Javasolt helyszín (magterület): <i>a Balaton-felvidéki Nemzeti Park e két földrajzi egységet érintő területe, valamint a hegyesdi Várhegy természetvédelmi területe, kiegészítve a nemzeti park Lesencefaluközigazgatási területéhez tartozó területével (a Keszthelyi-hegység részterületéhez tartozik), kivéve Hegymagas, Raposka, Nemesgulács, Kisapáti, Gyulakeszi természetvédelmiileg nem védett belterületeit (ld. a mellékelt térképeket).</i> Koordináták: EOVSík 170827; 532306 WGS84 46°52' 42.9" N, 17°30' 36.4" E [A terület közepére eső Csobánc-hegytető koordinátája]</p>

1.a	a világörökség várományos helyszínek védőövezetének megjelölése	<p>- <u>A Hévízi-tó természetvédelmi területe</u> Javasolt helyszín (magterület): <i>A Hévízi-tó területe (Hévíz, 964/8 hrsz)</i> Koordináták: EOVS 161790; 508550 WG S84 46° 47' 14" N, 17° 11' 35" E</p> <p>- A keszthelyi Festetics-kastély, kastélypark és Georgikon-major történeti épületegyüttese Javasolt helyszín (magterület): <i>a Festetics-kastély (kastély a parkjában található melléképületekkel, üvegház, pálmaház, tisztartó ház, magtár) és a Georgikon-major történeti épületegyütteseinek műemlékké nyilvánított területei a Lechner Lajos Tudásközpont műemlék nyilvántartása szerint (műemléki törzsszámok: 4773, 4799, 9575, 4791, 9576).</i> koordináták: EOVS 512108; 160087 WG S84 46° 77' 07.40" N, 17° 24' 19.1" E [a kastély főépületének koordinátái]</p> <p>- <u>Balatonfüred műemléki jelentőségű területe</u> Javasolt helyszín (magterület): <i>a Balatonfüredi MJT teljes területe a Lechner Lajos Tudásközpont műemlék nyilvántartása szerint.</i> koordináták: EOVS 562294; 179752 WG S84 46° 57' 23.44" N, 17° 53' 20.8" E</p> <p>Érintett települések: Ábrahámhegy, Aszófő, Badacsonytomaj, Badacsonytördemic, Balatonederics, Balatonfüred, Balatonhenye, Gyulakeszi, Hegyesd, Hegymagas, Hévíz, Kapolcs, Káptalantóti, Keszthely, Kékkút, Kisapáti, Köveskál, Kővágóörs, Lesencefalu, Lesenceistvánd, Lesencetomaj, Mindszentkál, Monostorapáti, Monoszló, Nemesgulács, Nemesvita, Raposka, Salföld, Szentbékakál, Szigliget, Tapolca, Tihany, Örvényes</p> <p>Érintett megyék: Veszprém megye, Zala megye</p> <p>- <u>A Tapolcai-medence és Káli-medence</u> esetében védőövezet nincs kijelölve. Az integritás megőrzése érdekében a kijelölés középtávon indokolt.</p> <p>- <u>Tihanyi-félsziget</u> Javasolt védőövezet (pufferzóna:) <i>a Tihanyi-félsziget természetvédelmi területéhez kapcsolódó, Örvényes közigazgatási területéhez tartozó Balaton-parti természetvédelmileg védett terület (lehatárolása a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Tihanyi-félszigeti térképe szerint).</i></p>
-----	---	--

		<p>- <u>Hévízi-tó</u> Javasolt védőövezet (pufferzóna): <i>a Hévízi-tó Természetvédelmi Terület a tó körüli véderdőkkel</i></p> <p>- <u>A keszthelyi Festetics-kastély és Georgikon történeti épületegyüttese a kastélypark területével együtt</u> Javasolt védőövezet (pufferzóna): <i>a Keszthely városközpont MJT területe a Lechner Lajos Tudásközpont műemlék nyilvántartása szerint.</i></p> <p>- <u>Balatonfüred műemléki jelentőségű területe</u> Javasolt védőövezet (pufferzóna): <i>a Balatonfüred MJT műemléki környezete a Lechner Lajos Tudásközpont műemlék nyilvántartása szerint.</i></p> <p>A várományos helyszín és védőövezetének térképei ld. 1.sz. melléklet</p>
2.	a várományos helyszín természetvédelmi vagy örökségvédelmi jogszabályok alapján fennálló védettségének megjelölése	<p>Természeti védelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Balaton-felvidéki Nemzeti Park területe – Tihanyi-félsziget, Tapolcai-medence, Káli-medence, Hegyesd-Várhegy TT, Hévízi-tó TT, Keszthelyi Kastélypark TT: a Nemzeti Park három részterülete és három természetvédelmi terület. <p>Kulturális örökségi védelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Balatonfüred, Műemléki Jelentőségű Terület - Keszthely, városközpont, Műemléki Jelentőségű Terület - Tihany, belterület, Műemléki Jelentőségű Terület - Szigliget, Öregfalu, Műemléki Jelentőségű Terület - <u>Badacsony-hegytető és Klastrom-kút,</u> kiemelten védett régészeti lelőhely - Csobánc-hegytető, fokozottan védett régészeti lelőhely Badacsonytomaj, Maróti-Rét-dombsíroktól, római villagazdaság, fokozottan védett régészeti lelőhely - Tihany, bencés apátság és vár, kiemelten védett régészeti lelőhely - Tihany, Óvár, Barátlakások, kora vaskori halomsírok, Csúcs-hegy (Árpád-kori kisvár), kiemelten védett régészeti lelőhelyek. - a részben a fenti területileg védett egységeken belül, részben azokon kívül elhelyezkedő, egyedileg védett műemlékek listája külön mellékletben került felsorolásra. <p>Egyéb természetvédelmi védettségek a várományos területen: Natura 2000; Európa diploma</p>

3.	a várományos helyszín kiemelkedő kulturális vagy természeti értékének megjelölése (ld. Korm.r. 4. melléklet I. 7. a-j. pontok)	A kiemelkedő érték meghatározását (KÉM) – beleértve a kritériumokat (jelen esetben a iv, v, vii, viii / d, e, g, h kritérium), a rövid leírást, az integritás és a hitelesség megfogalmazását – a [REDACTED] tartalmazza
4.	a fenntartható használat és kezelés szempontjai, beleértve az érintett települések vagy településrészek gazdasága, illetve lakosságmegtartó képessége	[REDACTED]
5.	alátámasztó dokumentumok (különösen fénykép, tanulmány, publikáció)	<ul style="list-style-type: none"> - Máté Zsolt – Frankó Ákos: Tapolcai-medence tanúhegyei térsége – a Hévízi tó és a Tihanyi-félsziget geológiai öröksége. Világörökségi felterjesztést megalapozó tanulmány Frankó Ákos műemléki, valamint Jankovich-Bésán Dénes történeti-régészeti résztanulmányával. Kézirat, 2005. - Bardoly István – Haris Andrea (szerk.): Magyarország műemlékjegyzéke. Zala megye. Budapest, 2006. - Entz Géza – Gerő László: A Balaton környék műemlékei. Budapest, 1958. - Magyarország. Budapest, 1978 (Hatodik kiadás). - Lechner Lajos Tudásközpont műemléki és régészeti nyilvántartása (egykori KÖH adatbázis): www.orokseg.e-epites.hu - A Balaton-felvidéki Nemzeti Park honlapja: www.bfnp.hu - Georgikon Majormúzeum honlapja www.mezogazdasagimuzeum.hu - Nagy Levente régészeti védelmi és revíziós dokumentációi, Balaton-felvidéki helyszíni szemle-jelentései. Budapest, 2005-2011, kéziratok. - Kovács Klára: Balatonfüred MJT védetté nyilvánítási dokumentációja. Budapest, 2004, kézirat. - A Balaton-felvidéki Nemzeti Park térképei az országos természetvédelmi védetség alatt álló területekről [REDACTED]